

НАПРЯМ 4. ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС В СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-31>

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ ПОСТАНОВ ЄСПЛ У СПРАВАХ ПРОТИ УКРАЇНИ

Карпова Наталія Юрїївна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая (м. Київ)*

Токарєва Катерина Олегівна

*кандидат юридичних наук, доцент, завідуюча кафедри права
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая (м. Київ)*

28.04.2022 р. Україна подала офіційну заявку на членство в Європейському Союзі та почала процес офіційного вступу до ЄС. 23.06.2022 р. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. В 2022 р. ЄСПЛ постановив 144 постанови у справах проти України, з яких 114 – порушення статті 5 (право на свободу і особисту недоторканість); 64 – порушення статті 13 (право на ефективний засіб захисту); 51 – порушення статті 3 (заборона нелюдського та такого, що принижує гідність поводження); 45 – порушення статті 6 (тривалість судового провадження); 21 – порушення статті 6 (право на справедливий суд) [1]. У Висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі, ухваленому 17.06. 2022 р. забезпечення належної динаміки судових справ та винесених вироків визначено одним з семи кроків, за умови виконання яких Україні було надано статус кандидата на членство в ЄС [2], тому усі нормативно-правові акти, які регламентують виконання Україною рішень ЄСПЛ стосовно порушень прав людини, в тому числі в сфері виконання покарань, сприяють гармонізації законодавства України та ЄС.

10.11.2022 р. ЄСПЛ у постанові по справі «Купінський проти України» визнав порушення ст. 3 і ст. 7 Конвенції про захист прав та основоположних свобод [3] у вигляді відсутності у пана Купінського

можливості отримати умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Заявника було засуджено 21.03.2002 р. угорським судом до довічного позбавлення волі з можливістю умовного звільнення на поруки після відбуття двадцяти років покарання з обов'язковим видворенням з країни та передано в Україну 08.05.2007 р. 26.09.2007 року Апеляційний суд Закарпатської області визнав вирок, ухвалений щодо заявника угорським судом. 20.11.2007 р. Верховний Суд України підтвердив, що заявнику було обрано покарання у виді довічного позбавлення волі без конфіскації майна з можливістю умовного звільнення на поруки не раніше ніж через двадцять років. 27.04.2021 р. Ізяславський районний суд Хмельницької області залишив без задоволення клопотання заявника про умовно-дostroкове звільнення. 29.07.2021 р. Апеляційний суд Хмельницької області залишив ухвалу суду першої інстанції без змін, аргументувавши це тим, що відповідне національне законодавство не передбачало умовно-дostroкового звільнення для засуджених до довічного позбавлення волі [3].

Необхідно взяти до уваги те, що Конституційний Суд України у своєму Рішенні Конституційного Суду № 6-р(II)/2021 від 16.09.2021 р. визнав неконституційною ч. 1 ст. 81 Кримінального кодексу України (далі КК України), яка регламентує умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання [4], оскільки вона не передбачала застосування цієї статті до осіб, що відбували покарання у виді довічного позбавлення волі.

Однак у ст. 81 КК України [5] не було внесено змін, які б регламентували можливість та умови умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі. Ч. 3 ст. 81 КК України передбачає можливість умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання після заміни покарання у виді довічного позбавлення волі на покарання у виді позбавлення волі на певний строк [5], чого не було у пана Купінського.

Хоча у постанові ЄСПЛ по справі «Купінський проти України» [3] немає прямої вимоги про зміни в українському законодавстві, необхідність таких змін прямо впливає із встановлення порушень ст. 3 і ст. 7 Конвенції про захист прав та основоположних свобод [3] внаслідок застосування українськими судами ст. 81 КК України [5]. Отже, внесення змін, які регламентують умови та процедуру умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі, в ст. 81 КК України [5] необхідно для гармонізації законодавства України та ЄС в сфері виконання покарань.

Також слід зазначити, що ЄСПЛ у постанові по справі «Купінський проти України» [3], як і в переважній більшості подібних постанов,

призначив заявнику справедливу сатисфакцію за моральну шкоду у формі виплати державою Україна заявнику грошової суми, що привертає увагу до проблеми виконання Україною постанов ЄСПЛ у частині виплати заявникам грошової частини сатисфакції. В Україні всі виплати за постановами ЄСПЛ здійснюються за бюджетною програмою КПКВК 3601170 «Платежі на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України» [6], у бюджеті на 2023 рік на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України, Мін'юсту передбачено 552,7 млн грн [6]. На жаль, виплати за постановами ЄСПЛ далеко не завжди вчасно виплачуються державою Україна заявникам, на що вони також скаржаться ЄСПЛ [7].

На 1411-тому засіданні, яке відбулося 14-16 вересня 2021 р. щодо реалізації настанов, наданих ЄСПЛ у пілотних рішеннях «Іванов Юрій Миколайович проти України», «Бурмич та інші проти України» Комітет Міністрів Ради Європи наполегливо закликав органи влади створити таку систему, щоб можна було легко визначити загальну картину щодо виконання судових рішень проти держави [7], до таких рішень належать і постанови ЄСПЛ.

Тобто мова йде про необхідність створення в Україні прозорої і відкритої системи даних по виконанню судових рішень проти держави в Україні. Оскільки це рекомендується Комітетом Міністрів Ради Європи, то розробка нормативно-правової регламентації прозорої і відкритої системи даних по виконанню судових рішень проти держави в Україні також є важливим напрямком гармонізації законодавства України та ЄС як в сфері виконання покарань, так і в сфері здійснення судової реформи.

Список використаних джерел:

1. Європейський Суд з прав людини за 2022 рік постановив 144 рішення у справах проти України. URL: <https://advokatpost.com/ievropejskij-sud-z-prav-liudyny-za-2022-rik-postanovyv-144-rishennia-u-spravakh-protu-ukrainu> (дата звернення 06.05.2023).
2. COM (2022) 407 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/TodayOJ/> (дата звернення 06.05.2023).
3. Case of Kupinskyu v. Ukraine. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22Ukraine%202022%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-223595%22%5D%7D> (дата звернення 06.05.2023).
4. Рішення Конституційного Суду України № 6-р(П)/2021 від 16.09.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-21#n88> (дата звернення 06.05.2023).

5. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 27.04.2023).

6. Кабмін зменшив фінансування виконання рішень ЄСПЛ. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/254818-kabmin-snizil-finansirovanie-vypolneniya-resheniy-espch> (дата звернення 27.04.2023)

7. Мін'юст вирішив спростувати інформацію щодо проблем у сфері системи виконання судових рішень: що вирішив Верховний Суд. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/253873-minyust-reshil-oprovergnut-informatsiyu-o-problemakh-v-sfere-sistemy-ispolneniya-sudebnykh-resheniy-cho-reshil-verkhovnyu-sud> (дата звернення 27.04.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-32>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Плешкун Дана Романівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Навчально-наукового інституту права

Державного податкового університету (м. Ірпінь)

Науковий керівник: Касьяненко Любов Михайлівна

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного права

Державного податкового університету (м. Ірпінь)

На сьогоднішній день у сучасних реаліях воєнного стану питання державного фінансового контролю в Україні є надто важливими. Правове регулювання державного фінансового контролю характеризується наявністю деяких недоліків.

У фінансових правовідносинах доволі актуальними є питання розбудови дієвої системи державного контролю, пошук шляхів реформування різноманітних аспектів організації та здійснення контролю, комплексне розв'язання існуючих проблем у відповідній сфері, усунення недоліків у практичній діяльності суб'єктів державного фінансового контролю і та підвищення ефективності державного фінансового контролю. Саме тому багато науковців приділяють увагу дослідженням фінансового контролю в Україні і вносять пропозиції до удосконалення його нормативно-правового регулювання.